

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ ДС/СС 05/4-02 бр. 1012/1-ХІ/6 01.07.2010. године	
--	--

На основу члана 221. став 1. алинеја 16. и члана 266. Статута Факултета, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је на својој VI редовној седници, одржаној дана 01.07.2010. године, донело следећу

О Д Л У К У

Прихвата се Извештај комисије са оценом докторске дисертације: УТИЦАЈ БЕЗУСЛОВНОГ САМОПРИХВАТАЊА И САМОПОШТОВАЊА НА ОДНОС ИЗМЕЂУ ПЕРФЕКЦИОНИЗМА И ДЕПРЕСИВНОСТИ, кандидата мр Мирјане Зебић и одобрава усмена одбрана.

Ова се одлука упућује Стручном већу Универзитета на сагласност.

<u>Доставити:</u> 1х Универзитету у Београду 1х Комисији 1х Стручном сараднику за докторске дисертације 1х Шефу Одсека за правне послове 1х Архиви	ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА Проф. др Весна Димитријевић
---	---

Факултет <u>Филозофски</u>	УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
<u>04/1-2 бр.6/1750</u>	Веће научних области
(број захтева)	<u>друштвено-хуманистичких наука</u>
<u>15.07.2010.</u>	(Назив већа научних области коме се захтев упућује)
(датум)	

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

Мирјане (Миле) Зебић

(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИДАТ

Мирјанеа (Миле) Зебић

(име, име једног од родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под насловом:

Утицај безусловног самоприхватања и самопоштовања на однос између перфекционизма

и депресивности

Универзитет је дана 5.02.2008. својим актом под бр 612-25/12-08 дао сагласност на предлог теме докторске дисертације која је гласила:

Утицај безусловног самоприхватања и самопоштовања на однос између перфекционизма

и депресивности

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

Мирјане (Миле) Зебић

(име, име једног од родитеља и презиме)

образована је на седници одржаној 20.05.2010. одлуком факултета под бр 771/1-XII/3 у саставу:

Име и презиме члана комисије	звање	научна област	установа у којој је запослен
1. др Татјана Вукосављевић	доцент	психологија	Филозофски ф.
Гвозден			
2. др Марија Митић	редовни проф.	психологија	Филозофски ф.
3. др Борјанка Батинић	доцент	психологија	Филозофски ф.
4. др Мирослав Јашовић Гашић	редовни проф.	психологија	Медицински ф.

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана 1.07.2010.

Прилог: 1. Извештај комисије са предлогом 2. Акт Наставно-научног већа факултета о усвајању извештаја 3. Примедбе дате у току стављања извештаја на увид јавности, уколико је таквих примедби било.	ДЕКАН ФАКУЛТЕТА <u>Проф. др Весна Димитријевић</u>
--	---

ODELJENJU ZA PSIHOLOGIJU I NASTAVNO-NAUČNOM VEĆU FILOZOFSKOG FAKULTETA U BEOGRADU

Izveštaj komisije za ocenu i odbranu doktorske disertacije

Na sednici Nastavno-naučnog veća Filozofskog fakulteta u Beogradu održanoj... 2010 god. imenovana je komisija za ocenu doktorske disertacije mr Mirjane Zebić sa nazivom: **»UTICAJ BEZUSLOVNOG SAMOPRIHVATANJA I SAMOPOŠTOVANJA NA ODNOS IZMEĐU PERFEKCIONIZMA I DEPRESIVNOSTI«**. Komisija je pregledala rad i podnosi sledeći izveštaj.

Osvrt na teorijsku zasnovanost doktorske disertacije

Veliko teorijsko znanje i praktično iskustvo, vezano za Kognitivno-bihevioralnu terapiju kojom se mr M. Zebić dominantno bavila, omogućilo joj je predložiti temu koja predstavlja jednu od najznačajnijih i najaktuelnijih unutar ovog okvira i koja, poslednje decenije, privlači pažnju velikog broja istraživača. Reč je o perfekcionizmu koji se, u najširem smislu, smatra težnjom za nepogrešivošću u svim aspektima života i koji je povezan sa širokim spektrom psiholoških problema uključujući depresiju, opsesivno-kompulzivni poremećaj, poremećaje ishrane, hronični sindrom iscrpljenosti itd. Sa porastom interesovanja istraživača za ovu oblast počelo se uviđati da je potrebno napraviti razliku između „normalnog“ (adaptivnog, funkcionalnog) i „neurotičnog“ (maladaptivnog, disfunkcionalnog) perfekcionizma, s obzirom da neki aspekti perfekcionizma mogu biti negativni, dok su drugi pozitivni i pomažu uspešnost. Međutim, rezultati dosadašnjih istraživanja nisu jednoznačni; neka od njih pokazuju da je „normalni“ perfekcionizam povezan sa pozitivnim karakteristikama, druga da je povezan i sa pozitivnim i sa negativnim karakteristikama a neka, čak, utvrđuju da je povezan samo sa negativnim karakteristikama tako da su mnoga pitanja vezana za odnose perfekcionizma i depresije, kao i perfekcionizma i samopoštovanja još uvek otvorena.

Jedan od pokušaja razrešavanja nedoumica počiva na dovođenju u vezu razlike između „neurotičnog“ perfekcionista (koji ima težnju za uspehom i prihvaćenošću) i „normalnog“ perfekcionista (koji teži uspešnosti bez samoobezvređivanja i drugih negativnih posledica, ukoliko uspeh izostane) sa poznatim Elisovim razlikovanjem uslovnog i bezuslovnog samoprihvatanja. Jedno od najznačajnijih istraživanja jeste istraživanje Fleta i sar. (Flett at all, 2002) koje pokazuje da su perfekcionizam i depresija negativno povezani sa bezuslovnim samoprihvatanjem i, što je još značajnije, pokazuje da bezuslovno samoprihvatanje deluje medijatorski između ove dve varijable. Uključivanje medijatora od izuzetnog je značaja za dalja istraživanja ovog tipa koja su potrebna ne samo zbog unapređenja teorijskih konceptualizacija već i zbog unapređivanja psihoterapijske prakse – očekuje se, naime, da će bolje poznavanje odnosa perfekcionizma, depresije i bezuslovnog samoprihvatanja poboljšati planiranje terapijskih intervencija.

Kandidatkinja je u teorijskom uvodu napravila temeljan pregled značajnih gledišta (sa spiskom referenci koji je na 20 strana) koji nije, istovremeno, izgubio na konciznosti. Gledišta o perfekcionizmu preispitivana su i kritički sagledavana što je omogućilo dizajniranje istraživanja na način koji ga čini veoma značajnim u datoj oblasti.

Osvrt na metodologiju doktorske disertacije

Kandidatkinja je postavila dva opšta cilja istraživanja: 1. ispitivanje da li bezuslovno samoprihvatanje i samopoštovanje imaju medijatorsku ulogu u odnosu između perfekcionizma i depresivnosti kod pacijenata sa depresijom i ispitanika u opštoj populaciji; 2. ispitivanje da li postoji razlika u perfekcionizmu između pacijenata sa depresijom i ispitanika u opštoj populaciji.

Kandidatkinja je takođe postavila sledeće 3 hipoteze: 1. očekuje se da bezuslovno samoprihvatanje deluje medijatorski u odnosu između perfekcionizma i depresije, 2. očekuje se da samopoštovanje deluje medijatorski u odnosu između perfekcionizma i depresije, 3. očekuje se da su u kliničkom uzorku izraženije dimenzije maladaptivnog tipa perfekcionizma (zabrinutost u vezi greške, sumnja u vezi akcije, socijalno uslovljeni perfekcionizam i diskrepanca između aktuelnog postignuća i visokih očekivanja), a da su u nekliničkom uzorku izraženije dimenzije adaptivnog tipa perfekcionizma (visoki lični standardi i perfekcionizam usmeren na sebe);

Kao što je već pomenuto, istraživanje je sprovedeno na kliničkom uzorku i kontrolnoj grupi. Klinički uzorak čini 100 pacijenata, odraslog doba (prosečne starosti $47 \pm 9,46$), sa depresijom unipolarnog tipa (nepsihotičnih karakteristika) koji su na ambulantnom i bolničkom lečenju. Za uključivanje ispitanika u klinički uzorak korišćeni su dijagnostički kriterijumi DSM-IV klasifikacije. Kontrolnu grupu čini 100 osoba iz opšte populacije, koje se ranije nisu obraćale za psihijatrijsku pomoć i koje su izabrane metodom sparivanja po polu, godinama starosti i obrazovanju sa ispitanicima iz kliničkog uzorka.

Za proveru hipoteza koristilo se pet instrumenata sa odličnim metrijskim karakteristikama koji su poznati i široko korišćeni, kako u inostranstvu tako i u našoj sredini: 1. Perfekcionizam je operacionalizovan preko skorova na dva instrumenta: a. *Multidimenzionalnom inventaru perfekcionizma - MPS-F* (Frost at all, 1990) koji procenjuje perfekcionizam kroz 6 dimenzija (zabrinutost u vezi sa greškama, lični standardi, roditeljska očekivanja, roditeljski kriticism, sumnjičavost u vezi akcije, organizovanost); b. *Multidimenzionalnom inventaru perfekcionizma - MPS-H* (Hewitt, Flett, 1991) koji obuhvata tri dimenzije perfekcionizma (perfekcionizam orijentisan na sebe, perfekcionizam orijentisan ka drugima i socijalno uslovljeni perfekcionizam); 2. Bezuslovno prihvatanje sebe je operacionalizovano preko skora na *Inventaru bezuslovnog samoprihvatanja - USAQ* (Chamberlain, Haaga, 2001); 3. Samopoštovanje je operacionalizovano preko skora na *Rozenbergovoj skali ličnog samopoštovanja* (Rosenberg, 1965); 4. Depresivnost je operacionalizovana preko skora na *Bekovom Inventaru depresivnosti* (Beck, Rush, Shaw & Emery, 1979).

U obradi podataka korišćene su različite vrste statističke analize: korelaciona analiza, analiza kovarijansi, multipla regresiona analiza. Za ispitivanje medijacije korišćeno je modelovanje strukturalnim jednačinama i analizirano 9 modela.

Kandidatkinja je na adekvatan način prikupila, analizirala i interpretirala podatke. Takođe želimo da nagasimo da je ova studija pionirska u našoj sredini ne samo s obzirom na predmet svog ispitivanja već i s obzirom na primenjenu metodologiju. Jedan od najznačajnijih doprinosa istraživanja mr M. Zebić počiva na činjenici da je obavljeno na uzorku klinički depresivnih osoba koji je kompariran sa kontrolnom grupom (dok je Fletovo obavljeno na uzorku studentske populacije) i što je, pored bezuslovnog samoprihvatanja, uključilo istraživanje samopoštovanje kao medijatora, uz poređenje značaja njihove uloge.

Osvrt na rezultate doktorske disertacije

Istraživanje o kome je reč rezultiralo je nizom značajnih zaključaka. Rezultati istraživanja ukazuju da perfekcionista procenjuju sebe u terminima uslovnog doživljaja samovrednovanja i da, kao takvi, mogu biti vulnerabilni na negativne događaje koji ne potvrđuju njihovo samovrednovanje. Za razliku od pacijenata sa depresijom, grupu ispitanika iz opšte populacije karakteriše bezuslovno prihvatanje sebe. Istraživanje takođe ukazuje da su sve dimenzije perfekcionizma povezane negativno sa bezuslovnim prihvatanjem sebe, i da je depresija povezana sa niskim bezuslovnim prihvatanjem sebe. Grupa depresivnih razlikuje se od grupe osoba iz opšte populacije u pogledu veće izraženosti maladaptivnog tipa perfekcionizma koji karakterišu nerealistično visoki standardi, preokupiranost greškama ili opažanje diskrepance između standarda i postignuća, što je u skladu sa drugim istraživanjima.

U većini ispitivanih modela takođe se izdvojilo medijatorsko delovanje samopoštovanja u relaciji između perfekcionizma i depresivnosti, dok je bezuslovno samoprihvatanje medijator koji se ređe pojavljuje i to uglavnom u modelu u kome je perfekcionizam operacionalizovan preko Hjuitovog modela. Ovaj nalaz je objašnjen činjenicom da je samopoštovanje kao navika snažno utkano u naše mišljenje, jezičke navike, stavove, ali i da samopoštovanje nije imalo ulogu protektivnog faktora u delovanju perfekcionizma na depresivnost.

Samopoštovanje je značajan medijator u relaciji perfekcionizma i depresivnosti, i njegovo medijatorsko delovanje je ispoljeno prevashodno između maladaptivnih dimenzija perfekcionizma i depresivnosti. Dalje, kada je perfekcionizam operacionalizovan samo kroz Hjuitove skale, u slučaju kada su oba medijatora uključena zajedno, samopoštovanje prestaje da bude značajan medijator u relaciji između perfekcionizma i depresivnosti. Međutim, kada se medijatori odvoje u Hjuitovom modelu, samopoštovanje ponovo ima medijatorski efekat, ali i bezuslovno prihvatanje sebe postaje medijator. Rezultati istraživanja, u tom smislu, potvrđuju da bezuslovno samoprihvatanje deluje medijatorski između socijalno uslovljenog perfekcionizma i depresije.

Percepcija interpersonalne prihvaćenosti bazirana na postignućima, teoretski vodi ljude ka razvijanju nesigurnog ili vulnerabilnog doživljaja samopoštovanja, pre nego doživljaju bezuslovnog samoprihvatanja. Odnosno, ono što socijalno uslovljeni perfekcionizam čini disfunkcionalnim je manjak samoprihvatanja. Potpuno prihvatanje bi značilo prihvatanje činjenice da drugi imaju perfekcionistačke zahteve prema nama, ali i prihvatanje sebe nezavisno od toga da li su ovi zahtevi ispunjeni.

Smatramo da mnoštvo dobijenih rezultata, kao i način na koji su diskutovani, čine ovaj rad nezaobilaznim štivom za sve one istraživače koji bi želeli da nastave istraživanje ove teme čiji je značaj, za sada, obrnuto proporcionalan broju obavljenih studija u našoj sredini.

Zaključak i predlog komisije

Članovi komisije ocenjuju da je doktorska disertacija mr Mirjane Zebić, sa nazivom **»UTICAJ BEZUSLOVNOG SAMOPRIHVATANJA I SAMOPOŠTOVANJA NA ODNOS IZMEĐU PERFEKCIONIZMA I DEPRESIVNOSTI«** izuzetno temeljno teorijski i metodološki urađena i da rezultati predstavljaju značajan naučni doprinos. Reč je o istraživanju koje upotpunjuje i obogaćuje skup postojećih saznanja posebno kada je u pitanju medijatorska uloga bezuslovnog samoprihvatanja u odnosu između perfekcionizma i depresije. Kandidatkinja se u nacrtu oslanja na istraživanja unutar ove oblasti koja su urađena u poslednjih nekoliko godine što, sa svoje strane, povećava aktuelnost i značaj ovog rada. Istraživanje koje je osmislila ima veliki heuristički značaj koji se tiče daljeg empirijskog razvoja kognitivno-bihevioralne teorije u kojoj razmatranje odnosa između perfekcionizma i

depresije predstavlja jedan od najznačajnijih tokova. Osim toga, rad takođe ima i veliki praktičan značaj budući da njegovi nalazi mogu, sa svoje strane, ohrabriti korišćenje različitih preventivnih strategija u radu sa osobama koje uslovno samovrednovanje i negativni aspekti perfekcionizma čine vulnerabilnim za razvoj depresivne simptomatologije. Oni, istovremeno mogu unaprediti kognitivno-bihevioralni terapijski rad sa depresivnim pacijentima time što će se u većoj meri fokusirati na sticanje bezuslovnog prihvatanja sebe.

Na osnovu izloženog predlažemo Odeljenju za psihologiju i Nastavno-naučnom veću Filozofskog fakulteta u Beogradu da razmotri ovaj izveštaj i donese odluku koja će omogućiti mr Mirjani Zebić da pristupi odbrani doktorske disertacije.

U Beogradu

K O M I S I J A

25. 05. 2010 god.

Doc. dr Tatjana Vukosavljević-Gvozden

Prof. dr Marija Mitić

Doc. dr Borjanka Batinić

Prof. dr Miroslava Jašović-Gašić